

ZBOROVANJA**IGU Urban commission C 19: Monitoring cities of tomorrow; cities in transition**

Ljubljana, 17.–24. 8. 2003

Doslej verjetno največji mednarodni geografski znanstveni simpozij v Sloveniji, na katerem je od 17. do 24. avgusta leta 2003 na Oddelku za geografijo Filozofske fakultete zasedalo nad 60 urbanih geografov iz 23 držav, je v Geografskem obzorniku (50–2, strani 27–28) predstavil Simon Kušar. Zato bi se na tem mestu osredotočil le na vsebinsko problematiko nedvomno ene najbolj delovnih Komisij mednarodne geografske zveze, ki je zaradi našega dolgoletnega sodelovanja, tokratno srečanje dodelila Ljubljani.

Čeprav je tudi Geografski vestnik že poročal o nekaterih srečanjih te komisije, ni odveč omeniti, da si Komisija prizadeva na vsakem letnem srečanju postaviti v ospredje določeno novo, mnogokrat tudi glede na regionalno problematiko sedeža simpozija, težiščno problematiko razvoja, funkcioniranja in preobrazbe mest. V »ljubljanskem« primeru je osrednje zanimanje veljalo preobrazbi mest. Pri tem so bila mišljena predvsem mesta v številnih evropskih in neevropskih »tranzicijskih državah«. Pokazalo pa se je, da doživljajo preobrazbo, ki se kaže v doslej najhitrejšem in najmočnejšem kvalitativnem in kvantitativnem razvoju, tudi mesta v državah tako imenovanega razvitega sveta.

Da je urbana geografija izredno razvejena in da je predmet njenega preučevanja najbolj dinamičen prostorski element, se je pokazalo, podobno kot na vseh zadnjih zasedanjih komisije, v vsebinsko izredno pestrih prispevkih, ki so bili praviloma regionalno naravnani in večinoma manj teoretsko usmerjeni. Na eni strani je to vsekakor posledica naglih in »usodnih« dogajanj v mestnem prostoru, ki narekujejo hitro spremljanje razvojnih procesov, na drugi strani pa atraktivnosti mest. Tudi zato je na prejšnjem simpoziju predlagana središčna tema o stanovanjskih soseskah počela bolj malo zanimanja, obravnave in razprave, pa čeprav je v praksi eden glavnih problemov številnih mest po vsem svetu. Kot na preteklih srečanjih so bila seveda v ospredju velemesta, ki kot jedra globalizacije vplivajo na svetovno gospodarstvo, regionalni in tudi urbani razvoj.

Simpozij je potekal po sekcijah, ki pa so bile same po sebi vsebinsko dokaj široke, pestre in deloma tudi kompleksne. Ob tem se zastavlja vprašanje ustreznega zanimanja za prostorsko, ekonomsko in socialno komponento. In ponovno se je pokazala odsotnost geografskega zanimanja za vedno bolj odločujočo ekonomsko komponento, ki odločilno vpliva na vse elemente mestnega razvoja od gentrifikacije, reurbanizacije, terciarizacije pa vse do kvalitativno nove živahne suburbanizacije, ki jo doživljajo vedno hitreje tudi slovenska mesta.

V sekciji o novih teoretičnih perspektivah urbane geografije so bila v ospredju vprašanja urbanizacije in suburbanizacije ter posledično odnosov med obstoječimi urbanimi oblikami in realnostjo. Skratka tako kot še nikoli so v ospredju vprašanja urbanega koncepta in s tem tudi koncepta urbane geografije, katere objekt se v prostorskem pogledu vse bolj spreminja iz točkovnega v ploskovni in vsebinsko v vse bolj dinamičnega in raznolikega.

Obravnava mest v tranziciji so se posvetili kolegi iz različnih okolij, pri čemer je bilo največ tem o preobrazbi velikih mest Kanade, Kitajske ZDA, Japonske in Izraela ter v južneevropskih deželah, vključno s slovenskimi mesti, o katerih so bili kar štirje referati. Podobno kot v drugih skupinah referatov sta bila tudi tukaj izpostavljena globalizacija in razvoj aglomeracij z vprašanji oblikovanja mestnih in nemestnih urbaniziranih območij. Že tradicionalno manjše pa je bilo zanimanje referentov za problematiko ekonomskih sprememb v mestih, kjer pa so izredno aktualne probleme razvoja storitvenih in še posebej poslovnih dejavnosti, regionalno razvojnih učinkov japonskih investicij v »vzhodno evropskih« deželah in o mestnem marketingu, kar je bila sicer težiščna tema podobnega simpozija pred leti v Berlinu, spremljale živahne razprave.

Problematika urbanih sistemov je tokrat zajela zelo različne vsebinske aspekte razvoja mest in mestnih regij v različnih delih sveta. Referati in še posebna delavnica pa so bili namenjeni vprašanjem razvoja, preobrazbe in značaja stanovanjskih sosesk, ki so v vseh državah med zelo perečimi problemi razvoja

mest. S tem povezana je tudi, v posebni sekciji obravnavana, problematika segregacije in diferenciacije mestnega prostora ter s tem povezanih demografsko-socialnih in tudi ekonomskih procesov. Medsebojno povezanost tematik potrjuje tudi sekcija, posvečena urbani rasti in prenovi mestnih predelov in še posebej njihovih središč. Odmevna je bila tudi sekcija »Urbane regije in suburbanizacija«, medtem ko je bilo bila okoljevarstvena problematika v zadnji sekciji prvič na programu tovrstnih strokovnih sestankov Komisije za urbano geografijo in zato tudi slabše zastopana.

Iz številnih sekcij in prepletenosti njihovih vsebin je razumeti tudi kompleksnost in kompliciranost predmeta obravnavane problematike. Zato je težko govoriti o kakšni vsebinski ali konceptualni enotnosti. Za to so verjetno poleg že omenjenih značilnosti obravnavanega prostorskega pojava »zasluzni« tudi usmerjenost, regionalna pripadnost in interesi referentov. V določenem pogledu pa zagotavlja prav ta pestrost pravo zakladnico idej, teorij, metod in pristopov, ki vedno vodijo k živahnim razpravam in odpiranju novih raziskovalnih področij v urbanem in urbaniziranem prostoru.

Zdi se mi, da je slovenska urbana geografija kar dobro izkoristila priložnost, saj se je svetovni geografski javnosti s področja urbane geografije predstavila kar sedem referatov (A. Černe, V. Drozg, M. Krevs, S. Kušar, M. Pak, D. Rebernik, M. Špes), zbornik referatov pa bo kot vedno zašel v knjižnice številnih univerz.

Udeleženci simpozija so na strokovnih ekskurzijah po Ljubljani, Velenju, Mariboru in Ptujju ter na Gorenjsko, v Posočje in obalna mesta kar dodobra spoznali urbano in urbanizacijsko problematiko Slovenije, ki bo tudi na ta način zašla v študijsko gradivo na tujih univerzah.

Mirko Pak

Mednarodna konferenca »Europe at the margins: EU regional policy, rurality and peripherality« Angers, Francija, 15.–16. 4. 2004

Sredi aprila se je v francoskem mestu Angers odvijalo srečanje strokovnjakov različnih strok na temo »Obrobje Evrope: evropska regionalna politika, ruralnost in perifernost« (*Europe at the margins: EU regional policy, rurality and peripherality*), ki ga je pripravilo Združenje za regionalne študije (*Regional Studies Association*).

Na posvetu se je zbralo prek 220 strokovnjakov iz 27 držav, ki so s svojimi prispevki sooblikovali program, ki ga lahko razdelimo na tri ključne dele: izzivi širitve, perifernost in ruralnost.

Rdeča nit prvega sklopa je bilo Sapirjevo poročilo, ki vse od njegove objave buri strokovno javnost, pa tudi predstavnike regij, saj predvideva bistvene spremembe pri razporeditvi strukturnih sredstev Evropske zveze (EZ) ter s tem tudi sredstev, ki so sedaj v strukturnih skladih namenjeni regionalnemu razvoju.

Temeljna Sapirjeva ugotovitev je bila, da se lahko v okviru sedanjih proračunskih možnosti EZ povečajo pomoči za raziskave, izobraževanje in infrastrukturo, pa tudi za institucionalno krepitev držav, ki so nedavno pristopile k EZ, le, če se obenem zmanjšajo ali ukinejo sredstva, ki so bila namenjena dose-danjim »tradicionalnim politikam«, predvsem skupni kmetijski politiki in regionalni politiki. Le na ta način bi EZ po njegovem mnenju lahko dosegla zastavljene cilje, ki si jih je zadala z Lizbonsko strategijo, to je, da postane EZ do leta 2010 najbolj inovativno in konkurenčno gospodarsko območje.

Sapirjeva predstavitev, ki je bila po mnenju nekaterih udeležencev le še blede senca ostrih stališč, ki jih je avtor zagovarjal ob izdaji poročila, je tudi tokrat spodbudila žgočo razpravo, v kateri so avtorju očitali nedoslednost in številne pomanjkljivosti, saj se na določena področja, kot so človeški viri in migracije, sploh ni spuščal. Eminentni govorniki s področja regionalne politike so vsak s svoje strani osvetljevali izbrano tematiko, pri čemer jih je vodila skupna misel, da Sapirjevo poročilo ni primerna podlaga za oblikovanje novih evropskih politik.

Druga dva sklopa sta se dotikala problematike kmetijskih območij in obrobnosti, ki sta še vedno eni pomembnejših tem regionalnega razvoja. Njuna medsebojna povezanost kaže na kopičenje raznovrstnih strukturnih problemov, ki imajo tako prostorsko kot tudi socialno komponento.

Poleg plenarnih predstavitev, ki so obravnavale zgoraj omenjene teme, je bilo v okviru konference izvedenih tudi več delavnic, katerim smo udeleženci prisostvovali glede na naš osebni interes oziroma

raziskovalno usmeritev. Na žalost se vseh ni dalo udeležiti, saj je istočasno potekalo tudi po pet delavnic in več.

Konferenci je v soboto, 17. 4. sledila ekskurzija v okolico Angerja, kjer smo spoznavali razvojne značilnosti tamkajšnjega v turističnem smislu izredno atraktivnega območja, prav tako pa je bila to tudi priložnost za navezovanje in krepitev stikov s tujimi strokovnjaki.

Na pomen srečanja in na odmevnost konference kaže dejstvo, da so bili praktično na vseh delavnicah, okroglih mizah in plenarnih zasedanjih prisotni tudi predstavniki Evropske komisije.

Predstavljene referate si je moč ogledati na spletni strani združenja:

<http://www.regional-studies-assoc.ac.uk/events/pastevents.asp>.

Janez Nared

Geografska problematika Ljubljane in Zagreba

Ljubljana, 15.–16. 4. 2004

Mednarodni medinštitutski seminar Oddelkov za geografijo Filozofske fakultete v Ljubljani in Prirodno matematične fakultete v Zagrebu 15. in 16. aprila 2004 v Ljubljani je po vrsti takšnih znanstvenih sestankov z regionalno razvojno problematiko v preteklih letih težišče zanimanja tokrat postavil v urbani prostor. Še točneje v obe državni prestolnici, milijonsko aglomeracijo Zagreba in trikrat manjšo Ljubljano. Glede na položaj in funkcijo doživljata obe mesti podobne živahne razvojne spremembe v prostorskem, gospodarskem, funkcijskem in socialnem pogledu. In cilji seminarja so bili zato primerjava dogajanj v obeh mestih, oziroma njihovih aglomeracijah, metodološka vprašanja preučevanja obeh mest in seveda povečati raziskovalni interes na tem področju ter zanimanje za tovrstno problematiko sploh.

Referati geografov, ki se na obeh inštitucijah ukvarjajo z urbano ali sorodno problematiko, obravnavajo aktualne problem mestne zgradbe in so zato poleg dveh, sicer tematsko zelo zanimivih splošnih referatov o Zagrebu v mreži evropskih mest (D. Njegač) in o ljubljanski urbani regiji kot problemski regiji (K. Vintar in S. Kušar), bili v ospredju posebni problemi bodisi posameznih mestnih predelov, struktur in funkcij, ali o soodvisnosti mestnega teritorija in njegove urbane regije.

Vedno več raziskovalne pozornosti je namenjene rabi tal, oziroma funkcijski rabi prostora. V referatih o specifičnih elementih funkcijske zgradbe Ljubljane (M. Pak), o novih maloprodajnih oblikah v Zagrebu (A. Lukić in M. Jakovčič) ter o spreminjanju urbane rabe tal v Ljubljani (M. Krevs) so izpostavljeni predvsem odnosi med stanovanjsko in nestanovanjsko rabo tal; s tem povezani prostorski problemi razvoja obeh mest v vedno bolj polifunkcionalni prostor ne le na mestni ampak tudi na lokalni ravni. Ne glede na velikostne razlike so si procesi v obeh mestih podobni. V razpravi je bila izpostavljena preskromna prisotnost ekonomskih elementov kot temeljnih razvojnih generatorjev še posebej v trenutnem razvoju, ko je tudi vprašanje kvalitete življenja v mestu vedno pomembnejše. To vprašanje je še posebej zanimivo obravnaval prispevek o kriminaliteti kot pomembnem dejavniku kakovosti bivanja v ljubljanski mestni regiji (B. Lampič), kar je druga tovrstna geografska študija pri nas sploh.

Pomen prometa v zgradbi in še posebej v funkcioniranju mesta in suburbanega prostora je analiziran v treh prispevkih o vplivu prometnega sistema na prostorsko-funkcionalni razvoj Zagreba (M. Sić), o pomenu prometa za ljubljansko mestno aglomeracijo (A. Černe) in o migracijah med Zagrebom in okolico (K. Bašić). V suburbanu prostor obeh mest so posegli tudi referati o razvoju prebivalstva v ljubljanski mestni regiji (D. Rebernik), o transformaciji zagrebške urbane regije (A. Toskić, M. Ilić) in o suburbanizaciji Zagreba na primeru občine Bistra (D. Pejnović, V. Prelogović, A. Lukić).

Ne glede na zanimive strokovne prikaze mestne problematike lahko celoto opredelimo le kot uvod v geografska preučevanja Ljubljane in Zagreba ob tem, da je zlasti za socialnogeografsko zgradbo in ekološko problematiko obeh mest bilo opravljenih že več obsežnih študij, magisterijev in doktoratov. Nekatera področja so raziskovalno še komaj načeta, pri čemer bi bilo treba veliko hitreje kot doslej spremljati tudi najnovejša dogajanja v razvoju obeh prestolnic in raziskovanja v večji meri usmeriti za praktične potrebe.

Drugi dan seminarja je bil namenjen strokovni ekskurziji po Ljubljani in v njeno vzhodno obmestje s terenskim ogledom nekaterih na seminarju obravnavanih primerov razvoja Ljubljane in njene mestne regije.

Mirko Pak

Mednarodni seminar Zveze evropskih agrarnih ekonomistov
»Assessing rural development policies of the CAP«

Dunaj, Avstrija, 21.–23. 4. 2004

Sedeminosemdeseto znanstveno srečanje Zveze evropskih agrarnih ekonomistov (EAAE) je bilo namenjeno vrednotenju politike razvoja podeželja v okviru Skupne evropske kmetijske politike. Izpostavljene so bile različne agrarnoekonomske metode, s katerimi ugotavljajo oziroma vrednotijo učinke (ekonomske, socialne in okoljske) izvedenih ukrepov v okviru programov razvoja podeželja v petnajstih državah Evropske zveze, pa tudi v njenih novih in potencialnih članicah (Poljska, Estonija, Slovenija, Turčija). Pomemben del konference je bil namenjen različnim politikam razvoja podeželja, hkrati pa so bili predstavljeni kmetijsko-okoljski programi in njihovi učinki v posameznih državah. V treh dneh se je zvrstilo skoraj petdeset različnih prispevkov metodološke in aplikativne narave, vabljeni predavanja so osvetlila sedanjo in predvsem bodočo (potencialno) usmeritev politike razvoja podeželja v »razširjeni« Evropi. Izbrana tematika je izjemno aktualna, zlasti problematika učinkovitosti dosedanjih programov razvoja podeželja na ravni posameznih držav in regij. Nekoliko premalo je bila izpostavljena izredno pomembna vsebinska in prostorska dimenzija problematike, ki je zelo aktualna tako za Slovenijo kot tudi za geografsko stroko.

Bodoči razvoj Slovenije in njenega podeželja bo močno odvisen od odločitev Evropske zveze in usmeritev ter ukrepov Skupne kmetijske politike. Zavedati se moramo (realne) nevarnosti, da bomo ob premajhni samoiniciativnosti v preveliki meri prevzemali le tuje vzorce in usmeritve brez zadostnega upoštevanja slovenskih družbenih in naravnih značilnosti ter posebnosti. Preučevanje podeželja in širših okoljskih problemov ima v geografiji pomembno mesto že desetletja. Obstoječi slovenski Program razvoja podeželja, katerega sestavni del je tudi Kmetijsko-okoljski program (za obdobje 2004–2006), vsebinsko izhaja iz direktive Evropske zveze 1257/99. Izbor prioritet programa in ukrepov je narejen na podlagi tako imenovanega »evropskega menija«, ki pa ni dovolj prilagojen aktualnemu stanju in specifičnim slovenskim naravnim in družbenim razmeram. Od izpogajanih sredstev (250 milijonov evrov) jih je 50 % namenjenih izravnalnemu plačilom (za območja z omejenimi dejavniki za kmetijstvo), 40 % za kmetijsko-okoljski program ter 10 % za zgodnje upokojevanje in tehnično pomoč. V naslednjih letih bo treba pripraviti nov program razvoja podeželja za obdobje 2007–2014, ki bo odločilnega pomena za slovensko podeželje in njegovo prebivalstvo. Njegova priprava zahteva interdisciplinarni pristop, hkrati pa dobro poznavanje aktualne problematike doma in v tujini.

Prek projektov (teoretičnih in aplikativnih), mednarodnih znanstvenih in strokovnih posvetov pridobivamo prepotrebne tuje izkušnje, hkrati pa imamo priložnost, da seznanjamo širšo strokovno javnost z geografskimi izsledki. Tovrsten je bil najin prispevek na znanstvenem srečanju, saj je bil predstavljen del rezultatov projekta, ki poteka na Oddelku za geografijo Filozofske fakultete. Izpostavljene so bile značilnosti in specifike slovenskega podeželja v primerjavi z drugimi državami Evropske zveze, podana je bila kritična analiza nekaterih ukrepov in usmeritev Programa razvoja podeželja ter nakazani razvojni potenciali podeželskih območij v Sloveniji.

Barbara Lampič, Irma Potočnik Slavič

8. konferenca o upravljanju z mobilnostjo ECOMM 2004

Lyon, Francija, 5.–7. 5. 2004

Že osma konferenca z mednarodno udeležbo o upravljanju z mobilnostjo tokrat ni bila prezrta s strani slovenske geografije. Udeležilo se jo je več kot 350 raziskovalcev, predstavnikov oblasti in zainteresirane

javnosti iz celotnega sveta. Zajet je bil širok spekter udeležencev, po stroki pretežno urbanistov, geografov, sociologov, psihologov, okoljevarstvenikov in številnih drugih. Glavno vprašanje konferen- ce se je vrtelo okoli različnih načinov odpravljanja prometnih problemov v mestih in doseganja vzdržne mobilnosti. Od tod tudi uradni naslov konference: »Prehod k vzdržni mobilnosti: dokazi in primeri«.

Že naslov pove, da je bil poudarek predvsem na projektih v mestih, ki so uspela odpraviti ali moč- no izboljšati prometni sistem in s tem vzorce mobilnosti. Veliko se je govorilo predvsem o vlogi javnega potniškega prometa in raznih ukrepih za zmanjšanje individualnega prometa. Ravno mesto Lyon, pri- zorišče konference, je vzorčen primer mesta, ki je v slabih tridesetih letih uspelo premagati prometni problem, ima učinkovit javni potniški promet in živo mestno središče brez osebnih avtomobilov.

Predstavljeni so bili primeri Ženeve, Lausanne, Dijona, nemških, avstralskih in ostalih mest. Konferen- ca je bila zastavljena izrazito problemsko in skušalo se je reševati povsem konkretne probleme. Pisana sestava udeležencev je pripomogla k ustvarjalni diskusiji o nevarnostih suburbanizacije in pretirane uporabe osebnih avtomobilov na urbani prometni sistem. Prehod k vzdržni mobilnosti pa je mogoč le ob upoštevanju družbenih, okoljskih in ekonomskih dejavnikov v posameznem mestu.

Raziskovanje mobilnosti je predvsem v Evropi vse bolj intenzivno v sklopu 6. okvirnega progra- ma za raziskovanje in razvoj. Konferenca je bila tako tudi priložnost za iskanje bodočih raziskovalnih partnerjev in izmenjavo idej. Naslednja konferenca, ki bo potekala v Harrogradu v Združenem kralje- stvu, bo naslednja prilika za slovenske raziskovalce, saj so udeleženci izrazili željo za sodelovanje s slovenskimi geografi na številnih področjih, ki jih zajema proučevanje mobilnosti.

David Bole

Znanstveni sestanek »Globalizirana Evropa«

Koper, Slovenija, 2.–5. 6. 2004

Komisija za politično geografijo v okviru Mednarodne geografske zveze (IGU) se je letos sešla v Kopru na slovenski obali. Konferenco pod naslovom »Globalizirana Evropa – Evropa v globaliziranem svetu 21. stoletja« je organizirala Fakulteta za humanistične študije Univerze na Primorskem ob podpori Mest- ne občine Koper. Predavanja, predstavitve in diskusijski sestanki so potekali v prekrasni Pretorski palači, v dvorani mestnega sveta. Zaradi velikega števila prijavljenih udeležencev so posamezne sekcije pote- kale tudi v prostorih Fakultete za humanistične študije.

Konferenca se je udeležilo 51 referentov iz 17 držav (Srbije in Črne Gore, Rusije, Švice, Irske, Madžar- ske, Francije, Kirgizistana, Španije, Nizozemske, Hrvaške, Poljske, Italije, Avstrije, Romunije, ZDA, Bolgarije in Slovenije), od tega 14 udeležencev iz Slovenije. Vabljen predavanje je pripadlo profesorju Alexandru B. Murphieju iz Oregona, ki je v lucidni predstavitvi govoril o odnosih med Staro celino in ZDA. Sledila je vrsta referatov, ki so se dotikali aktualnih svetovnih problemov v luči globalizacijskih in integracijskih procesov v svetu. Slovenski udeleženci smo prispevali pester kolaž prispevkov in dopri- nesli k uspešnosti konference.

Konferenca je bila vrhunsko organizirana. Program je bil res pester, vsega na tem mestu niti ni moč naštet. Organizatorji so poskrbeli za številne kavne odmore ter obilico izvrstne hrane in pijače, s kate- ro se lahko pohvali istrska obalno-kraška kuhinja. Posebno vrednost v političnogeografskem preučevanju ima tudi ljudska folklor. Tako smo lahko poslušali tudi enourni koncert istrske etno glasbene zasedbe Vruja, ki nam je z lokalno glasbo za dušo pričarala vrhunsko vzdušje. Piko na i je postavil enodnevni izlet na Brijone pod izrednim strokovnim vodstvom dr. Antona Gosarja in mag. Mladena Klemenči- ča. Izlet je vključil tudi postanek ob Piranskem zalivu v zvezi s problematiko določitve kopenske in morske državne meje med Slovenijo in Hrvaško. Pot nas je nato vodila mimo solin in prek mejnega prehoda Sečovlje na Hrvaško, kjer pa nas je na prvi hiši za mejnim prehodom napis na hiši opozarjal, da je prav- zaprav tudi to Slovenija. O tem smo se imeli možnost prepričati na nadaljnji poti proti Poreču, ko smo lahko opazovali »slovenski« del hrvaške Istre v podobi tisočih počitniških hišic vzdolž obale. Po ogle-

du Poreča nas je pot vodila v Fažano in nato z barko na Brijune. Po ogledu Titove in Mesićeve rezidence je sledil še obisk in ogled Pulja, nato pa vrnitev v Koper.

Konferenco v Kopru lahko štejemo kot odlično uspelo ne le organizacijsko temveč tudi strokovno. Predavatelji so predstavili veliko novih metodoloških in teoretskih pristopov, med katerimi velja izpostaviti čedalje pomembnejšo narativno metodo v antropogeografskem pristopu. Ob koncu gre zahvala organizatorjem za vzorno opravljeno delo in neprecenljiv prispevek k uveljavljanju in utrjevanju slovenske geografije znotraj svetovne geografije, s tem pa tudi Slovenije kot pomembne države na svetovnem zemljevidu.

Damir Josipovič